

Pedagogisch beleid van SOS Kinderdorpen in België

December 2018



**SOS
KINDERDORPEN**

SOS Kinderdorpen België

SOS Kinderdorpen België maakt deel uit van de internationale federatie SOS Kinderdorf International, een organisatie die zich wereldwijd inzet voor kinderen die geen familie hebben of dreigen deze te verliezen.

SOS Kinderdorpen gaat ervan uit dat elk kind het best opgroeit binnen een familiale omgeving waar het kan opgroeien en ontwikkelen omringd door liefde, in veilige geborgenheid en met respect voor zijn of haar persoon. Deze waarden zijn gebaseerd op het Internationale Verdrag voor de Rechten van het Kind.

In onze dagelijkse opvoeding en zorg om de kinderen, staan de rechten en het belang van het kind altijd voorop. We beschouwen hen als volwaardige menselijke wezens, gelijkwaardig aan volwassenen en met een eigen mening, gevoelens en persoonlijkheid die we respecteren. Met als doel dat deze kinderen kunnen uitgroeien tot autonome personen die goed kunnen functioneren in de samenleving. Een dergelijke pedagogische omgeving is tegelijkertijd een belangrijke basis om onze hulpverlening en begeleiding verder op te bouwen. Hiervoor gebruiken we meer specifieke hulpverleningsvisies die eveneens passen binnen dit kinderrechtenperspectief.

Hieronder gaan we dieper in op elk van deze waarden en omschrijven we tevens de pedagogische richtlijnen voor de programma's van SOS Kinderdorpen in België.



SOS Kinderdorpen België

Gachardstraat 88
1050 Brussel

Directrice: Hilde Boeykens
0478 39 04 39
hilde.boeykens@sos-kinderdorpen.be
Datum van uitgave: december 2018

Inhoud

	<i>pagina</i>
1. SOS Kinderdorpen in België	3
2. Groeien en ontwikkelen	7
Ontwikkeling via interactie en relatie	
Een eigen en uniek ontwikkelingstraject	
Ontwikkeling staat niet op zich	
3. Familie	10
De biologische familie	
1 Ondersteuning en begeleiding van de biologische familie	
2 Ouderschap, opvoedingsondersteuning en ontwikkelingsbegeleiding	
3 Ouders als experts	
4 Ouderschap en de bredere omgeving	
Een familiale omgeving, een SOS familie	
1 Kleinschalig	
2 Een familiale sfeer	
3 Eén centrale verzorgingsfiguur	
4 Duurzame relaties	
5 Broers en zussen blijven samen	
6 Op weg naar zelfstandigheid	
7 Biologische familie blijft betrokken	
4. Liefde	13
Sensitieve zorg	
Responsieve zorg	
Begrip, tederheid en affectie	
Liefdevolle sturing	
Emotioneel beschikbaar	
5. Veilige geborgenheid	15
Betrouwbare en voorspelbare relaties	
Correctieve hechtingservaring	
Samen met de ouders	
Op lange termijn	
6. Respect	17
Een kind als volwaardig individu	
Luisteren en ontmoeten	
Ontdekken	
Expert over het eigen leven	
Positief opvoeden en disciplineren	



Keeping
Children
Safe

1. SOS Kinderdorpen in België

*“SOS Kinderdorpen
biedt kwetsbare
kinderen
een veilige thuis en
kansen op een mooie
toekomst, ook in
België!”*





SOS Kinderdorpen in België

Vele mensen kennen vooral ons werk in het buitenland en denken daarbij in de eerste plaats aan Afrika. Wat veel minder mensen weten, is dat we ook **al meer dan 45 jaar** projecten hebben in België en andere landen in Europa. Want voor ons hebben alle kinderen die zich in een moeilijke familiale situatie bevinden recht op steun en begeleiding, waar ze ook wonen.

SOS Kinderdorpen heeft door de jaren heen een grote expertise opgebouwd in de begeleiding en opvoeding van de meest kwetsbare kinderen. Vanuit die expertise gaat SOS Kinderdorpen graag de samenwerking aan met overheden, ook in België. Want overal ter wereld gaan wij uit van het principe dat de overheid als eerste verantwoordelijk is voor de zorg om kwetsbare kinderen. SOS wil daarbij een kwalitatieve en innovatieve partner zijn.

Daarom vinden we het belangrijk dat onze projecten officieel erkend zijn en ingeschreven zijn in het algemeen beleid voor deze doelgroep. Maar we willen ook meedenken met de overheid om het zorgniveau naar een hoger niveau te tillen. Hiervoor zetten we graag tijdelijk eigen middelen in. Met als drijfveer de droom om ieder kind de kans te geven op te groeien in een liefdevolle en stimulerende omgeving, wil SOS Kinderdorpen de overheid blijven ondersteunen bij het ontwikkelen van innoverende projecten.





Het SOS Kinderdorp Chantevent

Ook in België krijgen kinderen niet altijd de kans om op te groeien in een gezonde familiale omgeving. Dat kan de fysieke en emotionele veiligheid van een kind in gevaar brengen. Voor kinderen in die situatie biedt het SOS Kinderdorp Chantevent een warme thuis en gepaste begeleiding.

Een warme thuis

In het SOS Kinderdorp Chantevent (nabij Marche-en-Famenne) groeien kinderen op in een kleinschalige en familiale omgeving. Onze eerste bezorgdheid daarbij is dat de kinderen opnieuw emotioneel en fysiek veilig zijn. En we maken er voor hen ook echt een warme thuis van.

Op maat van ieder kind

Daarbij willen we ieder kind de meest gepaste zorg en ondersteuning bieden. Daarom voorzien we verschillende opvang- en begeleidingsvormen:

- Opvang op lange termijn in een SOS familie, met een team van vaste begeleiders.
- Opvang op korte termijn in een SOS familie, met een team van vaste begeleiders en intensieve gezinsbegeleiding.
- Jongeren vanaf 14 jaar kunnen ervoor kiezen begeleid (semi)zelfstandig te gaan wonen.
- Gezinsbegeleiding binnen de context van het gezin, zonder alternatieve opvang dus.

Zo is er voor ieder kind een oplossing op maat.

Een professionele pedagogische omkadering

Een team van specialisten waken over hun gezonde ontwikkeling. Al deze mensen werken vanuit een duidelijke pedagogische visie. Zo krijgt elk kind de ondersteuning die het best bij hem past.

Oorspronkelijke familie blijft belangrijk

Als de situatie het toelaat, houden de kinderen contact met hun biologische familie. Dat is belangrijk om hun verblijf in het kinderdorp te kunnen plaatsen. En omdat je familie toch altijd een basis is om verder op te bouwen. Hoe warmer en stabielere die basis, hoe beter. En mocht de familiale situatie op een duurzame en positieve manier veranderen, dan zorgen we voor een veilige terugkeer naar huis.

Broers en zussen samenhouden

Broers en zussen betekenen in moeilijke tijden vaak een belangrijke steun voor mekaar. Daarom zorgen we er zoveel mogelijk voor dat zij binnen hetzelfde gezin kunnen opgroeien.

Via therapie en begeleiding gaan we ook intensief met de relatie tussen broers en zussen aan de slag. Ze delen een verleden en kunnen daarom een belangrijke steun betekenen voor mekaar. En ook wanneer ze wat ouder zijn, zijn ze voor elkaar vaak de laatste familie die ze nog hebben.

Op weg naar zelfstandigheid

Jongeren moeten volgens de wet hun sociale voorziening, dus ook het kinderdorp, verlaten eens ze achttien zijn. Op je achttiende alleen gaan wonen, helemaal voor jezelf zorgen en vorm geven aan je toekomst: het is niet iedereen gegeven.

Daarom bereiden we de kinderen al van jongs af aan voor op hun zelfstandigheid. Vanaf hun veertiende kunnen jongeren ervoor kiezen semizelfstandig in het kinderdorp te gaan wonen. Zo kunnen ze al heel wat ervaring opdoen: het beheren van zakgeld, samen gezond en lekker koken, een afspraak bij de dokter regelen. Door hen zoveel mogelijk te betrekken bij keuzes die hun dagelijks leven richting geven, leren we hen al vroeg om hun leven in handen te nemen.

Ook na hun achttiende verjaardag

Jongeren die zich op hun achttiende nog niet klaar voelen om alleen te gaan wonen, kunnen nog een tijdje terecht in 'l'Olivier', een SOS Jongerenhuis in Hollogne (Marche-en-Famenne). Vier jongeren wonen er elk in een aparte studio en kunnen er nog rekenen op de begeleiding van een opvoeder. Bedoeling is om samen aan een levensproject te werken. L'Olivier staat ook open voor jongeren die niet uit het kinderdorp komen en die een dergelijke begeleiding nodig hebben.

En ook nadien kunnen ze als jongvolwassene nog steeds bij ons terecht. Voor een babbeltje of voor advies. Als het even moeilijk gaat, of net als ze hun successen willen delen: ook na hun achttiende verjaardag laten we hen niet alleen.

Liedekerke Het Simbahuis



Het Simbahuis is een kleinschalig opvang- en begeleidingsproject voor families in kwetsbare situaties. De kinderen vinden er de veiligheid en geborgenheid van een thuis, terwijl de ouders de ruimte krijgen om samen met het Simbahuis orde op zaken te stellen.

Het Simbahuis vangt op korte termijn (één à twee jaar) kinderen op die zich in een moeilijke leefsituatie bevinden. Dit gebeurt steeds in nauw overleg met zowel de ouders als de jeugdzorgsector. Twee vaste ouderfiguren, Simba-ouders, bieden er tijdelijk een warme thuis aan twee tot maximaal vier kinderen (0 tot 3 jaar, met eventueel een oudere broer of zus tot maximaal 6 jaar). Ze bieden een kleinschalige, familiale omgeving die inspeelt op de specifieke noden van jonge kinderen. Ze zijn de veilige basis van het kind, zijn op een sensitieve, responsieve en positieve manier bezig met opvoeden en het opbouwen van een relatie.

Tegelijk krijgen de ouders een intensieve ouderbegeleiding om de redenen die aanleiding gaven tot de plaatsing aan te pakken. Alle omstandigheden die van invloed kunnen zijn op het ouderschap en de opvoeding worden bekeken. Samen wordt er gezocht naar oplossingen om de situatie positief te veranderen en de relaties binnen het gezin duurzaam te herstellen. Zodat de kinderen zo snel mogelijk terug naar een veilige thuis kunnen. En als het nodig is, worden de families dan nog een tijdje verder begeleid.

“Het Simbahuis is een kleinschalig project, waar het belang van het familiale sterk voorop staat. Het biedt een vluchtheuvel voor zowel de kinderen als de ouders.”

*Hans Van Crombrugge,
doctor in de pedagogische wetenschappen
en professor aan het Hoger Instituut voor
Gezinswetenschappen*

Kraainem Hejmo



Door de vluchtelingencrisis kwamen in 2015 meer dan 5.000 niet-begeleide kinderen toe in België. Voor 150 van de meest kwetsbare kinderen wou de overheid een kleinschalige opvang met intensieve ondersteuning.

Een warme thuis

Zo vinden negen jongeren een warme thuis in ons opvanghuis Hejmo in Kraainem. Dat kleine aantal is belangrijk, want we bieden hen een familiale opvang in een kleine leefgroep. Met voldoende aandacht voor ieder kind en kleurrijke gepersonaliseerde woon- en slaapruintes. Zodat de kinderen zich écht thuis kunnen voelen.

Focus op broers en zussen

In moeilijke tijden betekenen broers en zussen een belangrijke steun voor mekaar. Zeker als ze recent hun ouders verloren. SOS Kinderdorpen wil verdere breuken in familierelaties daarom absoluut vermijden. Daarom heeft Hejmo een bijzondere focus op kinderen die hier samen met een broer of zus toekwamen. Dat is niet vanzelfsprekend, want door het tekort aan plaatsen is het voor opvanghuizen soms moeilijk om meerdere kinderen tegelijk op te vangen.

Aandacht voor veerkracht en ontwikkeling

SOS Kinderdorpen gelooft sterk in de veerkracht van kinderen: het vermogen om, ondanks alles, vaardigheden te ontdekken en een leven uit te bouwen. Daarom krijgen de kinderen alle kansen om zich in diverse talen (zingen, schrijven, schilderen, dansen, sporten...) uit te drukken en te ontwikkelen.

Die diversiteit aan talen helpt hen ook om het verleden een plaats te geven en opnieuw vooruit te kijken naar de toekomst. Waar nodig, krijgen ze daarbij een aangepaste begeleiding. Bijvoorbeeld om moeilijke levensgebeurtenissen te verwerken.



2. Groeien en ontwikkelen

*“Elk kind kent een unieke groei
en ontwikkeling”*



Groeien en ontwikkelen

Het belangrijkste streven van SOS Kinderdorpen België is dat alle kinderen -ook de meest kwetsbare- optimale kansen krijgen om zich te ontwikkelen en op een veilige manier kunnen opgroeien. SOS Kinderdorpen staat er dus voor in dat alle kinderen die bij hen opgevangen en begeleid worden optimale ontwikkelingskansen krijgen, gestimuleerd worden in hun ontwikkeling en voldoende kansen krijgen om uit te groeien tot zelfstandige en volwaardige leden van de samenleving.

Ontwikkeling via interactie en relatie:

Kinderen kunnen zich alleen maar ontwikkelen in interactie en relatie met een omgeving. Het is de relationele context met anderen die het ontwikkelingsproces van een kind vorm en inhoud geeft. Op zijn beurt echter beïnvloedt de individuele groei en ontwikkeling van het kind ook weer deze relationele context. Met andere woorden, een kind wordt beïnvloed door de omgeving waarin het opgroeit, maar geeft die omgeving ook zelf mee vorm.

Dit krachtige kindbeeld is het vertrekpunt van SOS Kinderdorpen België. Kinderen bouwen in relatie met anderen, actief en creatief, aan hun eigen ontwikkeling en identiteit. Andere belangrijke betrokkenen in dit proces zijn bepaalde volwassenen, zoals ouders of andere verzorgingsfiguren, maar ook andere kinderen. Kinderen leren namelijk heel veel van de verschillen die er bestaan tussen kinderen onderling. Ze ervaren daarbij concreet dat niet alle kinderen zich op dezelfde manier gedragen en reageren. Dat men verschillend over zaken kan denken en voelen. Dit kan kinderen ertoe aanzetten om dit zelf ook eens te gaan proberen.

*“Een krachtig kindbeeld als vertrekpunt:
kinderen bouwen actief en creatief
aan hun eigen ontwikkeling en identiteit.”*



Een eigen en uniek ontwikkelingstraject:

We weten dat de ontwikkeling van kinderen verloopt volgens verschillende, leeftijdsgebonden fasen. Binnen elk van deze fasen heeft het kind bepaalde ontwikkelingstaken te volbrengen, op verschillende domeinen. Toch ontwikkelen kinderen zich niet altijd conform hun kalenderleeftijd, volgen zij niet altijd één en hetzelfde ontwikkelingspad. SOS Kinderdorpen vindt het daarom belangrijk om op zoek te gaan naar het unieke en eigen ontwikkelingstraject van elk kind. We vertrouwen erop dat elk kind zich ontwikkelt op zijn eigen manier en tempo, sluiten daarbij aan en streven er naar een gepaste stimulatie te bieden. We pushen ze dus niet om sneller te ontwikkelen.

Sommige kinderen die wij opvangen vertonen een achterstand op vlak van hun ontwikkeling. Hun ontwikkelingsleeftijd is dan lager dan hun kalenderleeftijd. Het is dan ook onze opdracht om een heel goed zicht te krijgen op deze hele eigen ontwikkeling van elk kind, ons hierop af te stemmen en van hieruit de ontwikkeling verder te stimuleren en hier heel gericht hulp te gaan aanbieden.



Ontwikkeling staat niet op zich:

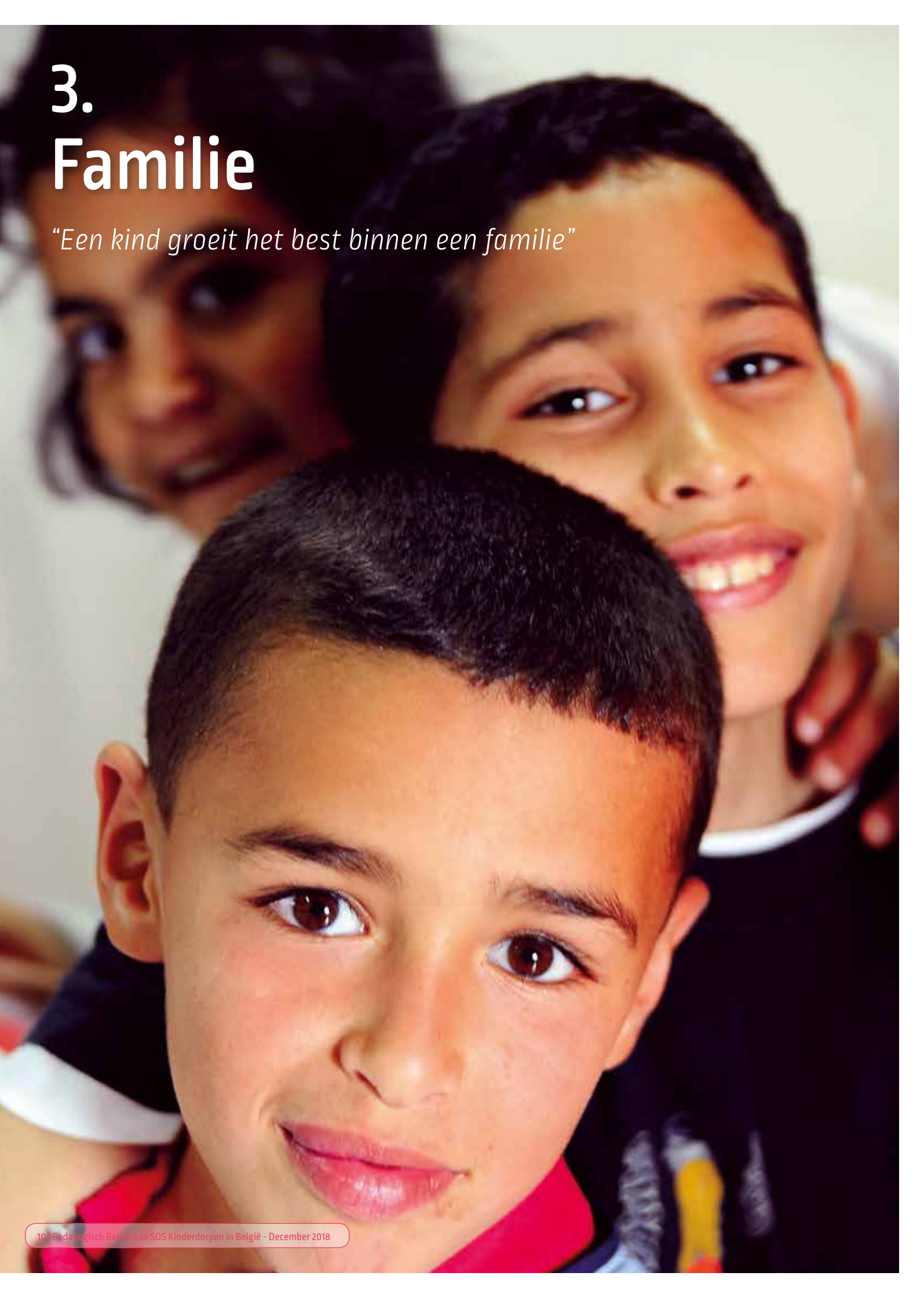
Er zijn verschillende factoren die de ontwikkeling van het kind beïnvloeden en waarmee we dus rekening moeten houden: gender, etniciteit, religie, cultuur, sociaaleconomische status en zo verder. En er zijn natuurlijk ook de vroegkinderlijke en huidige ervaringen die de ontwikkeling mee vormgeven.

Wij gaan er daarbij vanuit dat vroegere ervaringen herschreven kunnen worden door nieuwe, maar dat de vroegere niet volledig uit te wissen zijn. Sommige kinderen hebben nood aan verwerking van moeilijke, soms traumatiserende ervaringen vanuit het verleden. Sommigen kenden bepaalde tekorten in hun leven en hebben als gevolg daarvan een ontwikkelingachterstand, bepaalde gedragsproblemen of leggen moeilijk contact met anderen. Deze kinderen krijgen bij ons de bijzondere aandacht en hulp die ze hierbij nodig hebben. Wij werken hiervoor bijvoorbeeld samen met (zelfstandige) psychologen en logopedisten.

Deze kinderen hebben, naast eventuele specialistische zorg en behandeling, vooral ook in het alledaagse leven nood aan een veilige en positieve manier van opvoeden die in het bijzonder sensitief is voor hun vroege levenservaringen. Dit vraagt een extra inspanning van de zorgfiguren in het alledaagse opvoeden. Ze hanteren een sensitieve en positieve manier van opvoeden en disciplineren. Daarbij ligt de nadruk op het reguleren van emoties, zowel bij de zorgfiguren zelf als bij de kinderen. Wij werken hiervoor bijvoorbeeld samen met (zelfstandige) psychologen, logopedisten, psychomotorische therapeuten, oriëntatie- en observatiecentra enz.

3. Familie

“Een kind groeit het best binnen een familie”



“De ouders als experts over hun eigen leven en over het leven van hun kind.”

Familie



De Biologische familie

Elk kind behoort tot een familie en groeit bij voorkeur op binnen de biologische familie waartoe het behoort. SOS Kinderdorpen België zal dus altijd proberen om de biologische familie van het kind te ondersteunen en te begeleiden. De ouders zijn in principe de belangrijkste verantwoordelijken voor de zorg en de opvoeding van hun kind. Er bestaat immers een wederzijdse existentiële verbondenheid tussen ouders en hun kinderen. De familie – onder welke vorm dan ook – is nog altijd de kern van onze samenleving. In principe vindt een kind er geborgenheid en bescherming en ontleent het er een gevoel van samenhang. Normaal gezien, ontwikkelt en groeit het kind zich het best binnen zijn eigen familie, leert het er belangrijke waarden en normen, leert het verantwoordelijkheid te dragen en vormt het er levenslange relaties. Een familieomgeving geeft het kind zo een degelijke basis om zijn eigen leven op te bouwen.

Ouderschap- en opvoedingsondersteuning

Wij ondersteunen en begeleiden ouders concreet op vlak van hun ouderschap en opvoederschap. In dat kader proberen we zoveel mogelijk te vertrekken van het perspectief van de ouders zelf. We bekijken met hen het dagdagelijkse opvoeden van hun kinderen thuis. Hier gebeurt namelijk niet alleen het feitelijke opvoeden, maar ontwikkelen zich ook interactiepatronen tussen ouders en kind die van invloed zijn op de ontwikkeling van kinderen. Het is hier ook dat de zaken moeilijk en vast kunnen lopen. We proberen stil te staan bij de last die de ouders ervaren met hun kind en erkennen die benadeling. We reflecteren en praten samen met de ouders over dit dagelijks opvoeden. Samen zoeken we vervolgens naar manieren om deze pedagogische werkvloer zodanig te veranderen dat het leven tussen ouders en kinderen weer draaglijker wordt en dat de ontwikkelingskansen van het kind weer centraal staan. Bij opvoedingsondersteuning ligt de klemtoon op de pedagogische activiteit zelf en op het pedagogisch handelen van de ouders.

Ontwikkelingsbegeleiding

Daarnaast doen wij ook aan ontwikkelingsbegeleiding en ondersteunen we de ouders in het bevorderen van de ontwikkelingsvaardigheden van de kinderen. Niet alleen reflecteren en praten, maar ook spelen en doen kan een manier zijn om met ouders te werken. Om te beginnen, proberen we samen met de ouders een zicht te krijgen op de ontwikkelingsfase en de verworven vaardigheden van hun kind. Elk kind volgt immers zoals gezegd een eigen ontwikkelingspad en meestal zijn de ouders zelf het beste geplaatst om ons hierover te informeren. Soms is het ook nodig om de ouders zelf beter te informeren over ontwikkelingsfasen en ontwikkelingsprocessen van kinderen in het algemeen. Een belangrijk uitgangspunt hierbij is dat elk kind, naast de genetische aanleg, zich altijd ook ontwikkelt in relatie en interactie met zijn of haar omgeving. De ouders zelf zijn voor ons één van de belangrijkste actoren binnen die omgeving!

Ouders als experts

Maar ouders zijn niet alleen opvoeders, zij zijn daarnaast ook gewoon mensen en personen met een voorgeschiedenis, bepaalde levenservaringen, een werk- en vriendencontext, met eventuele partners. Al deze dingen zijn op hun beurt van invloed op hun ouderschap. De bedoeling is om ook hierover samen met de ouders te reflecteren en te bekijken wat het effect ervan is op hun ouder- en opvoederschap (en dus indirect ook op hun kind en zijn of haar ontwikkeling). De ouders blijven ook zoveel mogelijk betrokken in de opvoeding van hun kind, ook in het geval dat het kind tijdelijk niet bij hen thuis verblijft.

Kortom, we hebben een fundamenteel respect voor hun ouderschap: we blijven hen beschouwen als experts over hun eigen leven en over het leven van hun kind. Wij proberen zoveel mogelijk rekening te houden met hun visie en met hun mogelijke oplossingen.

Ouderschap en de bredere omgeving

Ouders leven niet op een eiland. De opvoeding van een kind gebeurt in samenwerking met vele anderen in een bredere omgeving. We streven er dus niet alleen naar om verbindingen te leggen of te herstellen tussen ouders en hun kind, maar ook tussen de ouders, het kind en de bredere omgeving. We zullen daarom steeds aandacht besteden aan de invloed, de betrokkenheid en de inzet van het ruimere netwerk, bijvoorbeeld andere hulpverleners, vrienden, familieleden, leerkrachten...

Wij richten ons daarbij ook naar de bredere maatschappij en proberen diverse actoren te mobiliseren om al onze inspanningen mee te ondersteunen.

Een familiale omgeving, een SOS familie



Als kinderen niet binnen hun biologische familie kunnen verblijven, voorziet SOS Kinderdorpen opvangmogelijkheden met een uitgesproken familiaal karakter. Kleinschalig, in een familiale sfeer, met een centrale verzorgingsfiguur, met duurzame relaties, met de mogelijkheid voor broers en zussen uit hetzelfde gezin om samen te blijven en met ook na de achttiende verjaardag een relevante ondersteuning.

Kleinschalig

We vangen de kinderen op in gezinswoningen, waar meestal vijf à zes kinderen verblijven. Wij kiezen dus voor kleinschalige opvang. Door samenwerking met overheid of omdat de wet het niet toelaat, kunnen we dit niet altijd garanderen. We werken dan met leefgroepen en houden deze zo klein mogelijk, tot maximaal elf kinderen.

Een familiale sfeer

De inrichting ademt een familiale sfeer uit, met kleurrijke en gepersonaliseerde woon- en slaapruidtes en geen al te strakke, vastomlijnde structuur en regels. Regels en structuur kunnen veranderen naargelang de leeftijd van de kinderen en de samenstelling van de groep. We gaan hierover op regelmatige basis een dialoog aan met de kinderen en zoeken een consensus. Doel is dat we duidelijke afspraken maken en dat iedereen zich engageert om deze te respecteren. Over sommige basisregels valt echter niet te discussiëren, zoals bijvoorbeeld respect voor elkaars fysieke integriteit of het gebruik van geweld ten aanzien van zichzelf en anderen.

Eén centrale verzorgingsfiguur

Per woning is er minimaal één centrale verzorgingsfiguur aanwezig, waarmee de kinderen een langdurige en duurzame gehechtheidsrelatie mee kunnen opbouwen. In de Simba huizen zorgen we ervoor dat er één duo vaste en professionele Simba-ouders aanwezig is, waarmee de kinderen een correctieve gehechtheidservaring kunnen opbouwen. Aangezien het hier om de opvang en begeleiding van zeer jonge kinderen gaat, in de leeftijd van 0 tot 6 jaar, is een beperkt aantal vaste gehechtheidsfiguren van groot belang.

In de andere programma's werken we met een leefgroep en een professionele ploeg van begeleiders. Het gaat hier om de opvang en begeleiding van kinderen vanaf 6 jaar. Het betreft hier vaker kinderen en jongeren die problematische gehechtheids- en/of traumatische ervaringen hebben opgedaan en veel onveiligheid hebben ervaren in hun leven. De programma's leggen dan ook de focus op het opbouwen van een betrouwbare, beschikbare, voorspelbare en dus veilige relatie met het kind die hun verdere ontwikkeling bevordert.

Duurzame relaties

Verzorgingsfiguren zijn attent, lief, begripvol, voorspelbaar en betrouwbaar. Zij bouwen daarbij een duurzame relatie op, die niet noodzakelijk eindigt op de dag dat ze het project verlaten of op de dag van hun volwassenheid. SOS Kinderdorpen biedt alle jongeren die een nood of een verlangen hebben om de band met hun verzorgingsfiguren te behouden, de mogelijkheid om hieraan te voldoen. Zij blijven altijd welkom en blijven deel van de SOS familie!

Broers en zussen blijven samen

Er is altijd plaats voor meerdere broers en zussen uit één gezin. In situaties met grote veranderingen, bijvoorbeeld naar aanleiding van een uithuisplaatsing, is de aanwezigheid van broers en/of zussen vaak een belangrijke houvast en steun.

Op weg naar zelfstandigheid

Het gebeurt daarnaast wel eens dat jongeren bij volwassenheid nog niet in staat zijn om hun SOS familie helemaal los te laten. Voor deze jongeren voorzien we de mogelijkheid om alvast de eerste zelfstandige stappen in de wereld te zetten waarbij ze dan ondersteund worden door SOS medewerkers en waarbij ze, indien gewenst, ook kunnen terugvallen op de steun van hun vroegere verzorgingsfiguren binnen SOS.

Biologische familie blijft betrokken

We willen dat kinderen ook de band met de eigen familie kunnen onderhouden en betrekken hen actief bij het leven van de kinderen. Het is belangrijk voor hun ontwikkeling dat de SOS familie en de eigen familie elkaar erkennen en samenwerken.

4. Liefde

*“Elk kind groeit en
ontwikkelt door
liefde”*



Liefde

Kinderen ontwikkelen zich het best als zij zich geliefd en aanvaard voelen door anderen. Hun vertrouwen in anderen en in zichzelf is hierop gebaseerd. Op die manier kan het kind ten volle eigen mogelijkheden erkennen en ontwikkelen. Wat bedoelen we precies met 'liefde'? Liefde betekent niet alleen 'het graag zien' van kinderen. De meeste ouders zien hun kinderen wel graag en willen het beste voor hen. Soms is het pure 'houden van' echter niet voldoende. De verzorgingsfiguur moet die liefde ook nog op een goede manier aan de kinderen doorgeven. Dat wil zeggen: op een goede, liefdevolle manier attent en aanwezig zijn, inspelen op de behoeftes en verlangens van het kind.

Sensitieve zorg

Belangrijk voor een kind is dat de verzorgingsfiguur in staat is zich in te leven in de belevingswereld van het kind en dat hij of zij afgestemd is op de individuele behoeften en verlangens van het kind. Zij zijn geïnteresseerd in het doen en laten van het kind en proberen het zoveel mogelijk te ontmoeten. Dit houdt in dat de verzorgers zo weinig mogelijk doen in de plaats van het kind, maar wel zoveel mogelijk samen met het kind. Zij laten het kind zoveel mogelijk het initiatief nemen en houden zich bezig met de interesses en vragen van het kind. Ze spelen hierop in door samen met hen te denken, te doen, te spelen en allerlei activiteiten te ondernemen. Zij zijn in staat om het kind, in de verschillende fases van ontwikkeling, de nodige nabijheid te bieden als deze hierom vraagt. Tegelijkertijd wisselen zij deze nabijheid regelmatig af met de nodige afstand die het kind nodig heeft om de wereld te exploreren. SOS Kinderdorpen België zorgt ervoor dat kinderen deze sensitieve zorg krijgen.

Responsieve zorg

We weten dat (kleine) kinderen verzorgingsfiguren nodig hebben om te checken of alles in orde is alsook om hun emoties te leren reguleren. Het is daarom belangrijk dat deze personen de gevoelens en spanningen van de kinderen opvangen, ze registreren, ze terug geven en kalmeren en dat zij op een gepaste manier reageren op de signalen die kinderen hen geven. Dat zij het fysieke contact bieden als ze het nodig hebben, hen kunnen loslaten om de wereld te gaan verkennen, dat zij de veelheid van emoties die de kinderen hen tonen accepteren, alsook de vele vormen waaronder die emoties getoond worden. De verzorgers zijn zich ervan bewust dat ze niet alle verdriet, frustratie en boosheid kunnen voorkomen en weerhouden kinderen er dus niet van om hun pijnlijke gevoelens hierover te uiten. SOS Kinderdorpen België wil kinderen deze responsieve zorg bieden.

Begrip, tederheid en affectie

Kinderen hebben verzorgingsfiguren nodig die met begrip, tederheid en affectie met hen omgaan. Zij gaan op een plezierige manier met de kinderen om, wat bijvoorbeeld blijkt uit de manier waarop ze de kinderen aanraken en vasthouden, uit de manier waarop ze de kinderen voeden, wassen, pampelen en zindelijk maken, uit de toon van de stem die ze gebruiken. De verzorgingsfiguren dienen zelf geduldig en redelijk te blijven en zijn in staat om hun eigen emoties goed te reguleren.

Liefdevolle sturing

De verzorgingsfiguren geven liefdevolle sturing aan de kinderen in plaats van hen te disciplineren of te straffen en overzien zoveel mogelijk ieders behoeften bij het oplossen van conflicten. Zij controleren kinderen niet met straffen, beloningen, omkoping of bedreigingen van welke soort dan ook. Ze ridiculiseren niet, vernederen niet en berispen of slaan niet. Zij bestraffen kinderen niet door hun liefde voorwaardelijk te maken en aandacht te onthouden. Het zijn immers meestal de kinderen die op het eerste gezicht het minste onze liefde en aandacht lijken te verdienen, die deze het meeste nodig hebben. Belangrijk hierbij is ook dat men de kinderen keuzemogelijkheden biedt in plaats van orders en bevelen. Op die manier kunnen de kinderen alvast leren (kleine) beslissingen te nemen ter voorbereiding op later, wanneer er van hen grote beslissingen worden verwacht.

Emotioneel beschikbaar

De verzorgingsfiguren laten de kinderen ervaren dat ze er voor hen zijn als ze hen nodig hebben, dat ze hen kennen als persoon en weten wat hen bezighoudt. Ze zijn er ook voor de kinderen als zij hen nodig hebben voor het checken van hun veiligheid en het leren reguleren van hun emoties. Daarbij zijn ze in staat om de gevoelens van de kinderen op te vangen en te dragen, ze te registreren, ze terug te geven, te spiegelen en ze te kalmeren. Het houdt ook in dat de begeleiders open en duidelijk zijn over hun eigen gevoelens, verwachtingen en grenzen.

Kortom, de opbouw van een liefdevolle, affectieve, betrouwbare en beschikbare relatie van de verzorgingsfiguren met de kinderen krijgt een bijzondere plaats binnen de projecten van SOS Kinderdorpen België. Omdat de kinderen die we opvangen vaak slechte ervaringen hebben gehad met hun verzorgingsfiguren, willen we hen op die manier zoveel mogelijke andere ervaringen laten opdoen. Wij willen hen laten ervaren dat er volwassenen zijn die op een andere manier kunnen verzorgen, opvoeden en aandacht en liefde kunnen geven. Wij proberen daarom (ook met hun ouders) te werken aan het terug opbouwen en het bevorderen van een veilige, betrouwbare en liefdevolle relatie met anderen.



5. Veilige geborgenheid

*“Elk kind groeit en
ontwikkelt best in
veilige geborgenheid en
bescherming”*

“We bieden kinderen een veilige, geborgen en familiale omgeving en geven hen de kans relaties op te bouwen waarin ze zich veilig voelen, waarop ze kunnen vertrouwen.”

Veilige geborgenheid

SOS Kinderdorpen België vindt dat elk kind moet beschermd worden tegen misbruik, verwaarlozing, mishandeling en uitbuiting. Eerste doelstelling daarbij is het kind opnieuw een veilige omgeving te bieden waarin het beschermd is tegen allerlei soorten agressie, een omgeving waarin het zich veilig en geborgen kan voelen en terug rust kan vinden.

Betrouwbare en voorspelbare relaties

Als een kind de ervaring heeft gehad om zich veilig te kunnen hechten aan een liefdevolle ander, dan heeft het al een veilige basis ervaren in zijn leven, dan heeft het zich toch al veilig en geborgen geweten. Die veilige basis zorgt ervoor dat een kind zich waardevol voelt, dat het zich kan en durft ontwikkelen. Omdat het daarmee een basis heeft om naar terug te keren wanneer het een bepaalde situatie niet aankan. Veel kinderen die we in onze projecten opvangen en begeleiden, hebben echter nooit een veilige en geborgen hechtingsrelaties met hun ouders of andere verzorgingsfiguren gekend.

Wij vinden het daarom belangrijk dat onze verzorgingsfiguren de kinderen zoveel mogelijk een betrouwbare en voorspelbare relatie bieden. Dit betekent dat ze beschikbaar zijn als het kind hen nodig heeft en dat ze proberen –afhankelijk van het project– een zo ‘vast’ en ‘duurzaam’ mogelijke relatie op te bouwen. Betrouwbaar en voorspelbaar zijn, wil zeggen dat de begeleiders doen wat ze zeggen, dat de kinderen op hen kunnen rekenen en dat ze weten wat ze van hen kunnen verwachten. Dit betekent verder ook dat ze duidelijk zijn naar het kind wat hun eigen gevoelens, verwachtingen en grenzen betreft.

Correctieve hechtingservaring

Onze ervaring leert ons dat veel kinderen die we opvangen niet meer verwachten dat volwassenen er voor hen zijn. Ze verwachten niet op volwassenen te kunnen rekenen, verwachten niet dat zij hun noden en verlangens aanvoelen, verwachten niet dat er met hen rekening gehouden wordt. Ofwel hebben de kinderen geleerd om op zichzelf te vertrouwen en anderen te wantrouwen. Ofwel geloven ze niet in zichzelf, voelen ze weinig eigenwaarde en vertrouwen ze voor alles volledig op de ander. We merken ook dat kinderen in die situatie vaker ontwikkelingsachterstand vertonen en moeite hebben met het reguleren van aandacht en emoties. Soms is hun denken verstoord, kunnen zij minder goed reflecteren en kunnen ze zich moeilijker inleven in de ander.

Voor deze kinderen willen we dat het verblijf in één van onze projecten een correctieve hechtingservaring wordt. We willen hen laten ervaren dat verzorgingsfiguren binnen SOS Kinderdorpen op een andere manier kunnen zorgen, kunnen opvoeden, veiligheid en geborgenheid kunnen bieden. Indien mogelijk proberen we er daarnaast ook naar toe te werken dat het kind zich weer veiliger voelt bij zijn ouders en dat het bij hen terecht kan voor zorg en aandacht.

Samen met de ouders

SOS Kinderdorpen België gaat, als de situatie dat toelaat, ook altijd met de ouders zelf werken. We weten immers uit literatuur en onderzoek dat ouders die misbruiken, verwaarlozen en mishandelen, vaak als kind zelf slachtoffer zijn geweest en opgroeiden in moeilijke omstandigheden. We proberen dus met de ouders zelf een weg te gaan om hun gedrag en hun situatie te veranderen, met als mogelijk doel de kinderen weer naar huis te laten terugkeren.

Op lange termijn

Soms is het echter niet mogelijk of wenselijk om met de ouders te werken. De kinderen verblijven dan bij ons voor langere tijd, tot aan hun volwassenheid en soms zelfs nog een tijd daarna. In dat geval, proberen we deze kinderen een veilige, geborgen en familiale omgeving te bieden. Met het nodige respect voor de biologische familie, de eigen levensgeschiedenis en de vroege hechtingservaringen welteverstaan. Wij streven er dan naar om, als belangrijkste hechtingsfiguren voor deze kinderen, met hen een relatie op te bouwen waarin ze zich veilig kunnen voelen, waarop ze kunnen vertrouwen en van waaruit ze de wereld uiteindelijk zelfstandig kunnen gaan exploreren.

6. Respect

*“Elk kind groeit en ontwikkelt
door respect”*

“Kinderen zijn echte onderzoekers, nieuwsgierig en leergierig benaderen ze de wereld met al hun zintuigen en vermogens.”

Respect

Een kind als volwaardig individu

SOS Kinderdorpen België meent dat respect voor het kind begint met het kind te beschouwen als een volwaardig individu en persoon, met al zijn individuele mogelijkheden, sterkten en zwakten. We mogen deze persoon niet enkel reduceren tot de zorg die hij of zij van ons nodig heeft. Het stukje ‘zorg’ is immers maar een klein stukje van de identiteit van het kind als persoon. Hetzelfde geldt trouwens ook voor de verzorgingsfiguren. Naast hun stukje ‘zorg bieden’, zijn ook zij gewone personen met een veel bredere identiteit.

Luisteren en ontmoeten

Als we het kind als volwaardig mens en persoon willen tegemoet treden, moeten we om te beginnen luisteren naar elkaar, om elkaar als personen en mensen te ontmoeten. Dit betekent concreet dat de verzorgingsfiguren zoveel mogelijk een open en bevragede houding aannemen en er dus niet als vanzelfsprekend vanuit gaan dat ze weten wat kinderen denken, voelen, ervaren en nodig hebben. Zij weten niet bij voorbaat welke betekenissen er door het kind zelf aan de dingen wordt gegeven. Zij zullen dus voortdurend deze betekenissen van het kind bevragen en hun eigen betekenissen verduidelijken. Kinderen hebben trouwens verschillende manieren om zich uit te drukken, via taal, gedrag, spelen, tekenen, schilderen, bewegen, dansen, etc. De verzorgingsfiguren zullen de kinderen dan ook de gelegenheid geven om zich in al die ‘talen’ uit te drukken. Daarnaast stellen zij zich zelf ook als personen open naar de kinderen. Dit betekent concreet dat zij op een echte, authentieke en transparante manier omgaan met de kinderen. Zij delen ook iets van hun eigen visie als persoon op de wereld en het leven en gaan hierover in dialoog.

Ontdekken

De verzorgingsfiguren zullen dus ook zoveel mogelijk door de ogen van het kind naar de wereld kijken en deze samen opnieuw gaan ontdekken. Kinderen zijn immers vanaf de geboorte al echte onderzoekers. Zij zijn nieuwsgierig en leergierig en benaderen de wereld al direct met al hun zintuigen en vermogens. Ze ontwikkelen daarbij geheel eigen gedachten, ideeën en fantasieën, vormen eigen theorieën en maken plannen. Zij hebben hierbij volwassenen nodig die zich in hen verdiepen, naar hen kijken en luisteren en hen vergezellen op hun ontdekkingsstocht om zo samen de wereld, zichzelf en de anderen te gaan verkennen. SOS Kinderdorpen België heeft respect voor de ‘onderzoeker’ in elk kind en sluit bij deze vermogens aan door hen de ruimte, de materialen en de situaties aan te bieden die ze hiervoor nodig hebben. Wat dat laatste betreft, laten wij ons hierbij onder andere inspireren door de Italiaanse pedagoog Lois Malaguzzi en de Reggio-Emilia benadering in het algemeen, alsook door het Socratisch gesprek en de methode van het Praktisch Filosoferen.

Expert over het eigen leven

Een kind kan zelf vaak goed aangeven wat het nodig heeft en hoe dat best kan aangepakt worden. Elk kind is op die manier expert over zijn of haar eigen leven. SOS Kinderdorpen moedigt het kind daarom aan om actief te reflecteren over en te participeren in beslissingen die te maken hebben met het dagelijkse leven en met hun begeleiding. Dit houdt in dat het kind geïnformeerd, beluisterd en serieus genomen wordt.



Positief opvoeden en disciplineren

Vanuit het fundamenteel respect voor kinderen hanteren wij een positieve en respectvolle manier van opvoeden, hulpverlening, behandelen en disciplineren. Deze is gebaseerd op het principe dat kinderen en volwassenen vanuit hun mens-zijn gelijkwaardig zijn aan elkaar.

Positief opvoeden helpt kinderen om zelfvertrouwen, verantwoordelijkheid, structuur, samenwerking en probleemoplossende vermogens te ontwikkelen. We maken hierbij ook gebruik van de gids 'Positive discipline in Latin-America and the Caribbean' van onze Latijns-Amerikaanse collega's.

Het hanteren van de positieve discipline houdt in dat de begeleiders en Simba-ouders het volgende doen:

- Er zijn duidelijk regels afgesproken en iedereen weet waaraan men zich dient te houden. De kinderen hebben hier zelf aan meegewerkt en/of inspraak gehad.
- Ze zijn in staat om kalm te blijven wanneer een kind (ongewenst gedrag) stelt. Ze laten zich niet besmetten door de emoties van het kind; zij worden met andere woorden zelf niet boos als het kind boos is.
- Ze zijn aanwezig en geven duidelijk aan dat het gedrag niet gewenst is en waarom niet en doen dit vanuit ik-boodschappen. Ze herhalen eventueel opnieuw de regel of de afspraak. Zij praten met het kind over de eigen gevoelens en de last die dit gedrag voor hen veroorzaakt. Indien nodig grijpen ze daadwerkelijk (fysiek) in om het gedrag te stoppen.
- Ze zoeken naar de achterliggende oorzaken van dit (ongewenst) gedrag: bijvoorbeeld bepaalde behoeften (eigen aan de ontwikkeling), gebrek aan duidelijkheid of begrip (vooral bij jonge kind), opgekropte spanning/stress/frustratie/trauma, enz.
- Ze zoeken naar de achterliggende gevoelens en erkennen deze, maar grenzen het gedrag ondertussen wel duidelijk af. We weten dat (kleine) kinderen volwassenen nodig hebben om te checken of alles in orde is alsook om hun emoties te leren reguleren. Het is daarom belangrijk dat deze de gevoelens en spanningen van de kinderen opvangen, ze registreren, ze terug geven en kalmeren.
- Ze gebruiken verbindende en geweldloze taal, zowel verbaal als non-verbaal.
- Ze zoeken naar aanvaardbare oplossingen of gedragalternatieven die beter gepast zijn. Zij bieden het kind keuzes aan in plaats van bevelen en geven het kind dus de mogelijkheid om te leren en hun gedrag te veranderen. Op die manier kunnen de kinderen alvast leren (kleine) beslissingen te nemen als voorbereiding op later, wanneer er van hen grote beslissingen worden verwacht.
- Ze laten het kind zoveel mogelijk zelf de natuurlijke gevolgen van hun gedrag dragen zodat het kan leren uit deze ervaring.
- Ze zijn er niet alleen op uit om (ongewenst) gedrag te

controleren en te corrigeren maar tegelijkertijd ook contact te houden met het kind en hun relatie met hen –en dus het vertrouwen –zeker niet te schaden.

- Ze halen indien nodig het kind weg uit de situatie waarin het zich bevindt en blijven tijdelijk bij hem of houden zicht op hem. We kunnen daarbij gebruik maken van een 'aangename' time out die best samen met de kinderen wordt ingericht en waar ze zich kunnen terugtrekken indien nodig. We denken hierbij bijvoorbeeld aan het inrichten van concrete plekken waar men naar toe kan als met verdrietig is, boos, enz.
- Ze bieden het kind dat moeilijk ongewenst gedrag stelt, speciale tijd samen aan.
- Ze gebruiken zoveel mogelijk humor en speelsheid om ongewenst gedrag om te buigen of onschadelijk te maken.
- Ze zijn bereid om over eventuele regels/afspraken te onderhandelen (zonder aan de wezenlijke regels van samenleven te tornen).
- Ze zijn bereid om hun eigen verwachtingen ten aanzien van het kind te herzien en het kind gewoon te aanvaarden zoals het is.
- Ze zijn in staat om voor hen zelf een time-out in te lassen en zelf even uit de situatie te stappen om weer wat meer ruimte te krijgen.
- Ze gebruiken nooit straffen die gewelddadig van karakter zijn zoals slaan, schoppen, opsluiten, bedreigen, straffen waarbij de basisbehoeften van het kind worden ontzien bijvoorbeeld geen eten geven, niet mogen spelen, niet mogen gaan slapen, niet bewegen enz. Ook straffen als vernederen, belachelijk maken, kleineren, voortdurend beschimpen enzovoort mogen niet gebruikt worden. Zij bestraffen kinderen niet door hun liefde voorwaardelijk te maken en aandacht te onthouden.

Het gaat hier dus werkelijk om het leiden en gidsen van het kind naar de volwassenheid, op zo'n manier dat het op een positieve manier kan leven en bijdragen aan de maatschappij.



SOS Kinderdorpen

Gachardstraat 88

1050 Brussel

T 02 538 57 38

F 02 537 31 31

info@sos-kinderdorpen.be

www.sos-kinderdorpen.be

www.facebook.com/SOSKinderdorpenBE